

Gregor
Strniša

DELIRIUM
TREMENS

I

VI
Sneži, sneži v jasni večer
glas oddaljenih kitar —
isti spev, ki je snežil
ves ta dolgi sončni dan.

Dan sam je bil glas kitar:
iz melodij, ne iz reči,
reči iz samih jasnih barv,
jasne barve iz melodij.

Iz melodij je bil ta dan,
iz pesmi, žalostne tako,
da sta v sneženju teh kitar
zginila zemlja in nebo.

II

Ne bo, ne bo prestopil vrat!
Korak, in dva, in tri, v temí.
Kdo šepeta? Kaj šepeta?
Sta dva, so tri, jih več preži?

Preži, na kaj? Preži, zakaj?
 Zakaj preži! Zakaj grozi!
 — Kako zeleno je bilo
 tiho polje za goró:

za góro sonce je zašlo,
 v zarji žari temneči gozd,
 zelena praprot nad potjó,
 nad praprotjo jasno nebo.

III Nebo, nebo: stropa ni,
 sredi noči jasen dan,
 kako se mož iz steklenic
 v sončnih žarkih lesketa,

žvenklja, žvenklja, zleti po tleh,
 iz tal spet prizvoni nazaj,
 nazaj razpade, vstane spet,
 spet drug možak zraste iz tal:

iz tal šviga črna noč,
 črna noč v ta jasni dan,
 zažvižga, da gre skozi uho,
 iztegne prazno, mračno dlan.

IV Dlan na steklu, noč za njo,
 na tleh sto senc sto jasnih sonc,
 sto zvezd, ki v ladjo v praznem zro,
 kako leti skozi samo noč:

kakšen jasen mir je tu,
 le hlasten, strasten ritem ur.
 — Tik-ták, tik-ták, sem debeljak!
 skače v zrak vesel možic.

Možiček bel, čokat kvadrat,
 za stolom skrit, preži, grozi,
 grozne reči velí, pozna,
 ta glas, ta tih, kot če sneži.

V Sneži, sneži v nevidni svit
 bližnjih, skritih orgel glas —
 isti spev, ki bo snežil,
 dokler ne ostane sam.

Sam postane mračen dan:
iz reči, ne iz melodij,
melodije iz mračnih barv,
mračne barve iz kladív.

Iz samih kladív bo ta dan,
delavnic, žalostnih tako,
da bo mogočnih orgel dan
zmlel v sneg vse, kar je kdaj bilo.

MAČKE Mačka izmed vseh živih reči
I vidi, kar ni dano videti.
Kar ne zagleda opica
ne črv ne oko jastreba.

Kaj gleda mačka, ko sedi
kot sreda sveta, ki je bil?
Mačje minute nazaj teko,
mačka strmi v prazen kot.

Tam ni nič. Ne ptič ne miš.
Kaj tako strmó srepiš?
Je tam lina v davni svet?
Kaj je za lino, mačka ve.

II Vse stvari gledajo mačko.
Teh oči psi ne zaznajo.
Hiše, sobe in pohištvo
ji neslišno govorijo.

Nema sedi sredi sobe
in prestreza vse glasove.
Mižé lega, stanjša ušesa.
Šume v stenah rajska drevesa?

Naredi le tri korake,
obsedi, z repom ne gane —
se ni ta hip zvila konica?
Psi niso slišali svarila.

III Pes leže na rogoznico,
zamahne z repom gor in dol.
Iz pasje ute v noč strmi.
Zvezde žare. Zapre oči.

Če je bil na vrtu sam,
 ko ga vzame v sanje pasjeglav,
 kar spi na rogoznici,
 ni pasja glava, taca ni.

Znana hiša, utica
 postaja neznana očem sveta.
 Ko ni več nobenih odprtih oči,
 so v hipu drugačne vse reči.

- IV Čez trato, na strehah, v molk svetlih večerov
 neubrano odmeva jok črnih klavirjev.
 Ta glasba spineta odmeva neubrano
 za pasja ušesa, za petje kanarčkov.

Čez sivo dolino, smehljaj polne Lune,
 zvenijo, ihtijo natrgane strune.
 Na žlebih, na strešnih slemenih, v senci,
 v prelepah spinetih zvene druge pesmi.

V srebrnih spinetih zvene pesmi druge,
 ne v slavo psov, makov, rojenih iz Lune.
 So srečni napevi zato razglašeni
 nekoč s pomočjo davne Lune rojenim?

- V Mačka zapoje prelepo,
 Luna zaplava na nebo,
 davna sanjska babica
 pri rojstvu maka, rojstvu psa.

A mačka je, neslišnih stopinj,
 sama prišla z druge strani.
 Ona ni od tu doma,
 vidi skoz psa temno stran sveta.

Davno je videla, česar psi
 ne bodo nikoli videli.
 Zato bridkó jokajo psi
 v svetle mesečne noči.

STVARI Niso prijatelji ljudi —
 I ljudje so stvarniki stvari,
 stvari se, odkar stoji svet,
 puntajo očem, dlanem.

Omara se včasih sama odpre,
 plašč se odpne, da te požre,
 šal, kot kača udav pod njim,
 čaka, da te zaduši.

Vtakneš ključ v ključavnico,
 pa se vrata sama odpro:
 lačna hiša, votel strah,
 oken lačnih, lačnih vrat.

II V prazni kamri strastna slika
 se spreminja in premika.
 Ko je izba tiha, sama,
 zginja iz okvira dama:

zdaj za srebrom ogledala,
 daljna za zaveso praha —
 zdaj beži po mizi v travnik,
 zamiži ob vitki vazi.

Lice potopi v cvetlice.
 Vzdigne kletke krinoline,
 pleše z belimi nogami
 menuet nemih piščali.

III Ležiš na postelji zaspan,
 vrtiš palca lastnih stopal.
 Skoz okno v sobo noč strmi
 z zvezdami. Zapreš oči.

Če si bil v sobi sam,
 ko te vzame v sanje opičjak,
 kar zaspi na postelji,
 ni tvoja glava, noga ni.

Znana soba, postelja
 postaja neznana očem sveta.
 Ko ni več nobenih odprtih oči,
 so v hipu drugačne vse reči.

IV Letijo letala in bube železne
spustijo iz zraka na igračkaste strehe.
Sirene, Ulíkses je davno plul mimo,
sedanji mornarji pod zémljo srepijo!

V nadzemskih letalih, z očmi za očali,
bedijo, živijo sanjavi mrtvaki —
neslišno vzletijo metulji pod njimi.
Ljudi ni pod zémljo: polipi v globini,

možic ni: je le zmršen ptič v ruševinah —
ljudi strah začara, jih groza spreminja.
A v zraku, kjer ni pod stopali prsti,
možje so postali te mrtve stvari.

V Kje smo mi, ko smo bilí,
kje bomo, ko nas nič več ni?
Nečutna dlan, nevidno oko
zazna, kar je bilo, kar bo.

Iz veka vékov davnih let
strme mrtvaki na naš svet.
Iz tisoč let prihodnosti
strmi v ta hip odblesk oči.

Sto, milijon oči v stvareh,
v strešnikih streh, v listih dreves.
In vse dlani, ki so bile,
stopinje, ki bodo prišle.